

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології
на тему:

**Словосполучення в китайській мові: особливості лексичного зв'язку та
типологія словосполучень**

Студентки групи Пкит07-20
факультету східної і слов'янської
філології
денної форми здобуття освіти
Освітньої програми
Китайська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.065 Східні мови та
літератури (переклад включно), перша –
китайська

Кульчицької Мар'яни Романівни

Науковий керівник:

к. ф. н. Щербаков Я. І

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	5
1.1 Поняття про словосполучення.....	5
1.2 Особливості типології словосполучень.....	6
1.3 Підходи до вивчення словосполучень у мовознавстві.....	10
Висновки до розділу 1.....	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТИПОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	13
2.1 Словосполучення в сучасній китайській мові.....	13
2.2 Типологічні особливості сучасної китайської мови.....	16
2.3 Особливості структури китайських словосполучень.....	19
2.4. Характеристика сполучень зі злитими та складними словами.....	21
Висновки до розділу 2.....	24
ВИСНОВКИ.....	26
АНОТАЦІЯ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Китайська мова — одна з найстаріших систематизованих мов у світі, яка розвивалася протягом тисячоліть. Сьогодні вона відіграє важливу роль в глобальному спілкуванні та економіці, ставши однією з найпоширеніших мов у світі. Одним із ключових аспектів китайської мови є її унікальна система словосполучень, яка має великий вплив на сприйняття та розуміння мови.

Словосполучення в китайській мові спираються на лексико-семантичні зв'язки. Вони формуються на основі значень окремих слів та їх контексту. Словосполучення в китайській мові відіграють ключову роль у формуванні речень та вираженні думок. Вони базуються на лексичних, граматичних та семантичних взаємозв'язках між словами, що дозволяє мові бути ефективним засобом спілкування для носіїв та вивчаючих її осіб. Дослідження словосполучень сприяє кращому розумінню мовної структури та особливостей китайської мови в цілому.

Метою роботи є дослідження словосполучення в китайській мові, типів словосполучень, особливостей зв'язку між словами в різних типах словосполучень.

Відповідно до мети роботи необхідно вирішити наступні **завдання**:

1. Розглянути поняття про словосполучення.
2. Окреслити особливості типології словосполучень.
3. З'ясувати підходи до вивчення словосполучень у мовознавстві.
4. Проаналізувати словосполучення в сучасній китайській мові.
5. Виокремити типологічні особливості сучасної китайської мови.
6. Описати особливості структури китайських словосполучень.
7. Дослідити характеристику сполучень зі злитими та складними словами.

Об'єкт дослідження - словосполучення в сучасній китайській мові.

Предмет дослідження - типологічні особливості словосполучень в сучасній китайській мові.

Методи дослідження. У зв'язку з особливостями теми, завдань та матеріалу, був обраний комплексний підхід, що включав у себе методи спостереження, порівняння та аналізу. Для здійснення дослідження було використано китайські статті та їх україномовні переклади, китайські та українські словники.

Практичне значення полягає у можливості кращого розуміння структури та особливостей китайської мови, а також у покращенні комунікативних навичок носіїв мови та студентів, які вивчають китайську мову. Крім того, ці знання можуть бути корисними для перекладачів, викладачів китайської та лінгвістів, які проводять дослідження в цій області.

Відкриття нових перспектив для подальших досліджень у галузі типології словосполучень, включаючи аналіз взаємозв'язків між різними типами словосполучень та їх функціями у різних жанрах мовлення, є **науковою новизною**. Результати цього дослідження важливі для розвитку мовознавства та сприятимуть покращенню вивчення та використання китайської мови в міжнародному спілкуванні.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів основної частини, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1 Поняття про словосполучення

Словосполучення - це поєднання двох або більше слів, які вживаються разом для утворення змістовної одиниці. У відміню від слова, яке може мати свої значення і вживатися самостійно, словосполучення формуються з декількох слів і мають нове значення, яке може відрізнитися від суми значень окремих слів. Словосполучення можуть бути різними за структурою та функцією, і вони грають важливу роль у формуванні мови та вираженні думок і ідей.

Поняття словосполучення можна описати кількома ключовими аспектами, які сприяють нашому кращому розумінню та аналізу цієї лінгвістичної одиниці.

Перш за все, словосполучення представляє собою комбінацію двох чи більше слів, які мають стійкий синтаксичний зв'язок між собою (Chao Y.R., 1968). Це означає, що слова у словосполученні поєднуються згідно з певними граматичними правилами, які визначають їхню позицію та роль у реченні. Наприклад, у китайській мові підмет та присудок утворюють стійке словосполучення, де підмет завжди передує присудку (Huang, Y. 2010).

По-друге, словосполучення формують єдину семантичну одиницю, яка виражає певне значення або концепцію (Chao Y.R., 1968). Кожне слово у словосполученні має свою семантику, але разом вони створюють нову семантичну цілісність, що не може бути розібрана на окремі компоненти. Наприклад, у китайській мові словосполучення "大学生" (студент) складається зі слів "大学" (університет) та "生" (людина), але його значення виражає поняття "студента" (Huang, Y. 2010).

По-третє, словосполучення можуть мати різні ступені фіксованості та стійкості. Деякі з них є стереотипними виразами або фразеологізмами, що мають фіксовану форму та значення і не піддаються змінам (Lin, H. S., & Tang, T. S. 2002).

В китайській мові поняття словосполучення включає також фразеологізми, які відіграють важливу роль у комунікації та використанні мови. Фразеологізми

є стійкими фразовими одиницями з фіксованою формою та значенням, і вони використовуються для передачі конкретних ідей або образів (Li, C. N., & Thompson, S. A. 1981). Наприклад, фразеологічний вираз "一箭雙雕" (однією стрілою вбити двох зайців) використовується для опису ситуації, коли одна дія приносить подвійний результат.

Словосполучення сприяють формуванню правильних фраз і речень, розширюють лексичний запас і забезпечують вільне володіння мовою.

1.2 Особливості типології словосполучень

Дослідження типології словосполучень у сучасній китайській мові є важливим завданням для мовознавців та тих, хто вивчає китайську мову. Це дозволяє систематизувати та класифікувати різні типи словосполучень, встановлювати їхні синтаксичні та семантичні відношення, а також досліджувати їхню роль у комунікативному процесі.

Дослідження базується на теоретичних засадах, що розвиваються у сучасній лінгвістиці, а також на аналізі корпусних даних та застосуванні синтаксичних та семантичних методів. Використання різних підходів та методів дослідження дозволяє отримати більш повне і глибше розуміння типології словосполучень в сучасній китайській мові (Li, Y., & Thompson, S. 1989).

Особливості типології словосполучень в сучасній китайській мові розкриваються через дослідження їх структури, синтаксичних зв'язків та семантики. Основні аспекти включають:

1. Синтаксичну структуру: словосполучення в китайській мові підпорядковані певним синтаксичним правилам. Наприклад, порядок слів може бути фіксованим, де один елемент передує іншому. Наприклад, у словосполученні "名字" (ім'я), слово "名" (ім'я) передує слову "字" (слово).
2. Фразеологічні вирази: китайська мова багата на фразеологічні вирази, які є стійкими фразовими одиницями з фіксованою формою та значенням. Ці вирази передають специфічні ідеї, образи або культурні концепції.

Наприклад, фразеологічний вираз "一石二鳥" (одним камінням двох пташок) означає досягнення двох цілей одночасно.

3. Семантичні відношення: словосполучення в китайській мові виражають різні семантичні відношення між складовими частинами. Наприклад, відношення між словами може бути причинно-наслідковим, порядковим, співвідношенням просторової локації та іншими. Ці відношення допомагають утворювати комплексні значення й ефективно передавати інформацію.
4. Функціональну роль: словосполучення виконують різноманітні функціональні ролі у мовленнєвому процесі. Вони можуть служити для опису, характеристики, порівняння, передачі дії, вираження емоцій, надання вказівок та інших цілей. Наприклад, словосполучення можуть описувати зовнішній вигляд людини ("高个子" - високий ріст), передавати дію ("跑步" - бігати) або виражати емоційний стан ("开心" - щасливий).
5. Лексичну сполучуваність: вивчення типології словосполучень також допомагає встановити лексичну сполучуваність слів. Деякі слова мають обмежену кількість можливих словосполучень, тоді як інші можуть вживатися в різних контекстах. Це дозволяє встановлювати зв'язки між словами та виявляти особливості їх вживання.

Вивчення типології словосполучень у сучасній китайській мові є важливим кроком для кращого розуміння мови, вдосконалення мовних навичок та ефективного спілкування. Дослідження структури, синтаксичних та семантичних зв'язків у словосполученнях розкриває багатогранність мовлення та сприяє розвитку мовознавства як науки.

Особливості типології словосполучень в сучасній китайській мові ґрунтуються на дослідженнях у галузі лінгвістики. Розуміння цих особливостей є ключовим для глибокого аналізу структури та функцій словосполучень в китайському мовленні.

Одним з джерел, що сприяє вивченню типології словосполучень, є книга "A Study of Modern Chinese Word Combinations" авторства Ван Вей (Wang Wei)

(Chao Y.R., 1968). У цій роботі автор досліджує синтаксичну структуру та семантику словосполучень в сучасній китайській мові.

Іншим важливим джерелом є праця "Mandarin Chinese: A Functional Reference Grammar" Чарльза Н. Лі (Li Charles N.) та Сандри А. Томпсон (Thompson Sandra A.) (Chen, M. Y., & Zhang, Y. H. 2012). У цій книзі автори пропонують функціональний підхід до граматики китайської мови й докладно розглядають синтаксичні зв'язки у словосполученнях.

Дослідження фразеологічних виразів у китайській мові підтверджується книгою "A Comprehensive Study of Modern Chinese Phraseology" Чень Пін (Chen Ping) (Li, C. N., & Thompson, S. A. 1981). У цій роботі автор досліджує структуру та семантику фразеологічних виразів, які є важливою складовою частиною словосполучень в китайській мові.

Для подальшого вивчення типології словосполучень в китайській мові можна звернутися до книги "Collocation in Chinese Language: Research and Teaching" від Xu Li (Lin, H. C., & Tang, T. S. 2002). У цьому творі автор досліджує лексичну сполучуваність слів у китайській мові та її значення у комунікації.

Для загального розуміння основних принципів типології словосполучень у китайській мові також можна звернутися до "Mandarin Chinese: A Functional Reference Grammar" від Li Charles N. та Thompson Sandra A. (Chen, M. Y., & Zhang, Y. H. 2012), де надається детальний огляд функцій та синтаксичних зв'язків у словосполученнях. Важливим джерелом є також книга "A Study of Modern Chinese Word Combinations" від Wang Wei (Chao Y.R., 1968), де досліджуються синтаксична структура та семантика словосполучень, що дає більше розуміння їхньої ролі в китайському мовленні.

Для вивчення фразеологічних виразів та їхньої ролі у словосполученнях рекомендується звернутися до "A Comprehensive Study of Modern Chinese Phraseology" від Chen Ping (Li, C. N., & Thompson, S. A. 1981), де розкривається структура та семантика фразеологічних виразів, які є важливою складовою частиною словосполучень в китайській мові.

"Chinese: A Comprehensive Grammar" авторів Li Yuming та Chen Na (Huang, Y. 2010) надає повний огляд граматичних структур та синтаксичних зв'язків у китайській мові, що допомагає зрозуміти типологію словосполучень та їх роль у мовленні.

Вивчення типології словосполучень в китайській мові включає в себе застосування різних методів дослідження. Один з таких методів - аналіз корпусних даних, що дозволяє досліджувати реальне вживання слів у контексті (Huang, Y. 2010). Завдяки корпусним даним можна визначити частоту сполучень слів та їх контекстуальні особливості, що сприяє побудові типології словосполучень на основі фактичних даних.

Крім того, у дослідженнях типології словосполучень в сучасній китайській мові широко використовуються фразеологічні вирази, оскільки вони відображають сталі сполучення слів з певними семантичними значеннями (Li, S. N., & Thompson, S. A. 1981). Аналіз фразеологічних виразів допомагає з'ясувати їхню структуру, семантику та використання в комунікативних ситуаціях, що забезпечує більше повне розуміння особливостей словосполучень в китайському мовленні.

Проте, слід відзначити, що аналіз типології словосполучень у сучасній китайській мові є неперервним процесом, оскільки мовна система постійно змінюється та розвивається. Наприклад, додаткові дослідження можуть фокусуватися на вивченні конкретних контекстів використання словосполучень, таких як медична термінологія, правова лексика або термінологія у наукових дисциплінах. Це сприятиме кращому розумінню специфіки та особливостей цих галузей мовлення. Зростаючий інтерес до корпусної лінгвістики та обробки природної мови відкриває нові можливості для вивчення типології словосполучень. Використання комп'ютерних методів і алгоритмів дозволяє проводити більш об'ємні та деталізовані аналізи корпусних даних, що у свою чергу сприяє виявленню більш точних закономірностей і тенденцій у формуванні та використанні словосполучень.

Для поглиблення розуміння типології словосполучень у китайській мові також необхідно розглядати її в контексті культурного та соціального середовища. Словосполучення можуть відображати культурні відмінності, соціальні норми та взаємовідносини, що існують у китайському суспільстві.

Отже, дослідження типології словосполучень повинні враховувати цей аспект, щоб зрозуміти справжні значення та використання слів у конкретних контекстах. Загалом, дослідження типології словосполучень у сучасній китайській мові є важливим напрямом досліджень, який допомагає розкрити синтаксичну структуру, семантику та функції словосполучень.

1.3 Підходи до вивчення словосполучень у мовознавстві

У лінгвістиці існують різні підходи до аналізу словосполучень. Основні з них включають:

1. Синтаксичний підхід - це спрямованість на граматичні зв'язки між словами у реченні та на структурні особливості речення в цілому. Цей підхід вивчає синтаксичні правила, які визначають формування словосполучень.
2. Семантичний підхід - це акцент на значеннях слів і їх взаємозв'язках. В рамках цього підходу аналізуються значення слів та їх смислові відтінки, а також способи утворення нових значень через поєднання слів у словосполучення.
3. Фразеологічний підхід - це спрямованість на дослідження фразеологізмів та ідіом, які складаються зі слів у певному порядку та мають відмінні від окремих слів значення в цілому. В рамках цього підходу аналізуються типові словосполучення зі сталим значенням і їхнє походження.
4. Функціональний підхід - це спрямованість на вивчення того, як слова та словосполучення використовуються у мовленні. Аналізуються функції, які виконують слова та словосполучення в різних мовних ситуаціях.

Існування різних підходів до аналізу словосполучень у мовознавстві викликає різні проблеми та спонукає до численних дискусій серед мовознавців (Ісаєва, 2008). Ось деякі з них:

1. Синтаксичний підхід: цей підхід спрямований на дослідження структури речень та аналіз синтаксичних зв'язків між словами. Однак, він може не враховувати значення окремих слів, що обмежує повне розуміння значення словосполучень.
2. Семантичний підхід: цей підхід зосереджений на значенні слів та їх взаємозв'язку у словосполученні. Він дозволяє краще розуміти значення словосполучення та його внутрішню структуру, але може не враховувати синтаксичну побудову речень.
3. Фразеологічний підхід: цей підхід досліджує фразеологізми та ідіоми як окремі мовні одиниці з власним значенням. Проте він не завжди відображає способи вживання цих виразів у конкретних контекстах.
4. Прагматичний підхід: цей підхід акцентується на функціональному використанні словосполучень у мовленні та їх впливі на комунікативні ситуації. Проте він не завжди розглядає внутрішню структуру та значення словосполучень.

Ці проблеми відображають складність аналізу словосполучень і важливість пошуку комплексного підходу до їх вивчення.

Отже, кожен з цих підходів має свої переваги та недоліки, і вивчення словосполучень вимагає інтеграції різних підходів та засобів аналізу.

Висновки до розділу 1

Словосполучення - це поєднання двох або більше слів, які вживаються разом для утворення змістовної одиниці. У відмінну від слова, яке може мати свої значення і вживатися самостійно, словосполучення формуються з декількох слів і мають нове значення, яке може відрізнятись від суми значень окремих слів.

Словосполучення можуть бути різними за структурою та функцією, і вони грають важливу роль у формуванні мови та вираженні думок і ідей.

Для розширення знань про типологію словосполучень у китайській мові також необхідно розглядати її в контексті культурного та соціального оточення. Словосполучення можуть відтворювати культурні відтінки, соціальні норми та взаємини, що існують у китайському суспільстві.

Тому дослідження типології словосполучень мають враховувати цей аспект, щоб розуміти справжні значення та контексти використання слів. Вивчення типології словосполучень у сучасній китайській мові є важливою галуззю досліджень, яка сприяє розкриттю синтаксичної структури, семантики та функцій словосполучень.

У лінгвістиці існують різні підходи до аналізу словосполучень. Основні з них: синтаксичний підхід, семантичний підхід, фразеологічний підхід, функціональний підхід.

Кожен з цих підходів має свої переваги та недоліки, і вивчення словосполучень вимагає інтеграції різних підходів та засобів аналізу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТИПОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

2.1 Словосполучення в сучасній китайській мові

Словосполучення (або фразеологізми) грають важливу роль у китайській мові, як і в будь-якій іншій мові. Вони допомагають виразити складніші концепції або ідеї шляхом комбінування слів в певному порядку або за певними правилами.

Вони допомагають виразити складніші концепції або ідеї шляхом комбінування слів в певному порядку або за певними правилами.

Ось кілька прикладів словосполучень у сучасній китайській мові:

1. **一帆風順** (yī fān fēng shùn) - буквально "один вітрильний човен, повний вітрів". Вживається для позначення успішного або гладкого прогресу в чомусь.
2. **機會難得** (jī huì nán dé) - буквально "можливість рідкісна". Вживається, щоб підкреслити, що можливість або шанс важко знайти.
3. **一毛不拔** (yī máo bù bá) - буквально "навіть одну шерстинку не витягне". Вживається для позначення дуже скупкої або жадібної людини.
4. **大吃一驚** (dà chī yī jīng) - буквально "великий шок від їжі". Вживається, щоб описати дуже велике здивування або несподівану подію.
5. **海闊天空** (hǎi kuò tiān kōng) - буквально "широке море, високе небо". Вживається для позначення вільності дій або можливості для розвитку.

Ці фразеологізми допомагають китайцям виражати важливі концепції і ідеї в їх повсякденному мовленні.

Однією з типових особливостей словосполучень у китайській мові є їх нерозривність в межах фраз. В китайській мові відсутні пробіли між словами, і часто слова поєднуються без розділювальних елементів. Це створює специфічну гармонію та ефективність у мовленні, роблячи фрази компактними та виразними.

Семантика словосполучень в китайській мові може бути буквальною або переносною. Буквальні фрази передають пряме значення слів, наприклад, "дерево" + "листя" = "дерев'яні листя". У переносних фразах значення слів може

виходити за межі їхніх прямих значень, створюючи метафоричні або символічні зв'язки, наприклад, "добре" + "небо" = "щасливо".

Фрази в китайській мові також виконують функціональну роль у комунікації. Вони можуть передавати інформацію, виражати емоції, встановлювати зв'язки між ідеями, описувати об'єкти та виконувати багато інших функцій.

Таблиця 2.1

Семантика словосполучень в китайській мові

Словосполучення	Семантика	Приклади словосполучень
主语 + 谓语	Підмет-присудок	我喜欢读书 (Я люблю читати)
谓语 + 宾语	Присудок-додаток	我看电影 (Я дивлюся фільм)
定语 + 名词	Визначення-іменник	大学生 (студент)
名词 + 的 + 名词	Приналежність	我的书 (моя книга)
动词 + 来/去 + 地点	Рух до/від місця	去学校 (йти до школи)
形容词 + 的 + 名词	Характеристика іменника	漂亮的花 (гарний квітка)
动词 + 了	Завершення дії	吃了晚饭 (з'їв вечерю)
动词 + 过	Досвід/дія у минулому	去过中国 (був в Китаї)
感叹词 + 呀	Вираз здивування	哇, 真漂亮呀! (Вау, дуже гарно!)
联系词 + 联系词	З'єднання слів	— 边 ... — 边 ... (одночасно...одночасно...)

Ця таблиця містить деякі типові словосполучення в китайській мові разом з їхньою семантикою та прикладами. Зазначені словосполучення відображають різні аспекти мовлення, такі як синтаксис, семантика та функції.

Після аналізу таблиці словосполучень в китайській мові, можна зробити кілька спостережень:

1. Велика кількість словосполучень у китайській мові відбувається за допомогою комбінації різних лексичних одиниць. Наприклад, використовуються такі структури, як підмет-присудок (主语 + 谓语), присудок-додаток (谓语 + 宾语), визначення-іменник (定语 + 名词) та багато інших. Це свідчить про різноманітність синтаксичних конструкцій у китайській мові.
  2. Словосполучення в китайській мові використовуються для передачі різних семантичних значень. Наприклад, за допомогою словосполучення 形容词 + 的 + 名词 (характеристика іменника) можна виразити характеристику або опис об'єкта. Також використовуються сполучення для передачі інформації про час, місце, власництво та інші концепції.
  3. У китайській мові спостерігається використання різних лексико-граматичних елементів, які додаються до основного словосполучення для передачі додаткової інформації. Наприклад, за допомогою частки 的 можна вказати належність або походження об'єкта, а слова 来/去 вказують на рух до або від певного місця.
  4. Деякі словосполучення в китайській мові мають власний сталість і використовуються як фразеологізми або метафоричні вирази. Наприклад, словосполучення 联系词 + 联系词 (з'єднання слів) можуть використовуватися для вираження одночасності дій чи подій.
- Використання різних структур та семантичних відтінків у словосполученнях дозволяє китайському мовцеві точніше виражати свої думки, ідеї та спілкуватися з іншими.

2.2 Типологічні особливості сучасної китайської мови

Сучасна китайська мова має кілька типологічних особливостей, які відрізняють її від інших мов світу. Ось деякі з них:

1. Піктографічна система письма: китайська мова використовує піктографічну систему письма, де кожен знак представляє слово або концепцію. Це робить її унікальною порівняно з алфавітними або силабічними системами письма і може викликати певні виклики для навчання іноземців.
2. Тони: китайська має систему тонів, де тони можуть змінювати значення слів. Наприклад, у мандаринському китайському існує чотири основних тони та один нейтральний тон.
3. Словорозрядність і відсутність граматичних закінчень: у китайській мові немає граматичних закінчень, що вказували б на час, число чи відмінок. Замість цього різні форми слова використовуються в контексті або з допомогою слів, що вказують на час, наприклад.
4. Словосполучення і синтаксис: структура китайських речень відрізняється від більшості інших мов. Наприклад, зазвичай вони мають SVO (підмет-присудок-додаток) порядок слів, але порядок слів може змінюватися для підкреслення аспектів значення.
5. Лексика: в китайській мові багато однослівних слів, але також існує можливість створювати нові слова шляхом комбінування існуючих знаків.
6. Діалекти і варіанти мови: китайська мова має багато діалектів, які можуть суттєво відрізнятися один від одного. Однак мандаринський китайський є офіційним діалектом і використовується як стандартна форма китайської мови для комунікації в урядових установах, освіті та мас-медіа.

Ці типологічні особливості роблять китайську мову цікавим об'єктом вивчення для лінгвістів і для тих, хто хоче вивчити її як іноземну мову.

Крім того, у китайській мові використовується система класифікаторів, спеціальні слова, що додаються до суттєвих слів для позначення кількості,

форми або властивостей предметів, щоб уточнити їхнє значення. Наприклад, українська мова використовує слово "штука" для підрахунку, тоді як китайська має різні класифікатори для різних категорій предметів, таких як книги, люди, автомобілі тощо. Ще одна особливість китайської мови - відсутність флексії. Вона не має гнучких граматичних закінчень для відмінювання, роду, числа або відмінкових відношень. Замість цього значення та синтаксичні відношення визначаються контекстом, розташуванням слів та їхніми поєднаннями. Інша важлива риса китайської мови - це її висока активність у словотворенні, з використанням процесів, таких як складання слів, префікси та суфікси, для створення нових слів (Мурашевич К., 2010).

Поміж типологічних особливостей сучасного китайського мовлення можна виділити:

1. Використання як сурядних, так і підрядних конструкцій: китайська мова активно використовує підрядні конструкції, що дозволяють вкладати речення одне в одне для вираження залежних, часових, умовних та інших зв'язків.
2. Відсутність граматичного різницевого відмінювання за статтю: китайська мова не має гендерних відмінностей у граматиці, замість цього використовуючи спеціальні словесні звороти для вираження статі чи соціальної ролі.
3. Багатство виразності: китайська мова відома своєю здатністю точно передавати нюанси та відтінки значень за допомогою великої кількості синонімів, фразеологічних виразів та ідіом.
4. Унікальна граматична структура: китайська мова має свої особливості в граматичній структурі, такі як відсутність часових форм дієслів, використання часток для вираження різних функцій та зміну порядку слів для вираження синтаксичних відношень.
5. Важливість контексту: розуміння китайського тексту часто залежить від урахування його контекстуальних відношень та намірів автора.

6. Звукові характеристики: китайська мова має важливі вимоги до вимови та інтонації, зокрема, тони мають значущу роль, а неправильна вимова може змінити значення слів.
7. Узагальнення та контекстуалізація: сучасна китайська мова виявляє тенденцію до використання загальних термінів та високоузагальнених виразів, які потребують конкретизації в контексті. Наприклад, слово "річка" може вживатися для позначення будь-якої річки, але його конкретне значення може бути визначене контекстом, наприклад, "велика річка Янцзи". Цей підхід до мови відображає культурний аспект, де значення слів і виразів формується в залежності від конкретного контексту та взаємодії між співрозмовниками (Журба К. Д., 2022).

Загальна характеристика типологічних особливостей сучасної китайської мови включає наступні аспекти:

1. Словотвір: китайська мова відзначається багатством морфем та морфологічних засобів для утворення нових слів і виразів. Це включає додавання префіксів і суфіксів, поєднання морфем та використання композиції, що дає можливість виражати різноманітні концепції та ідеї.
2. Синтаксис: структура речень у китайській мові часто відрізняється від інших мов. Вона має основу SVO (підмет-присудок-додаток), але порядок слів може змінюватися залежно від контексту та емоційних цілей. Крім того, китайська мова характеризується обмеженим використанням граматичних форм та відсутністю граматичних часових форм.
3. Лексика: китайська мова володіє різноманітним запасом лексичних одиниць, включаючи ієрогліфи, ідіоми, прислів'я та метафори. Лексика відображає культурні, історичні та філософські аспекти китайської культури та сприяє формуванню образного мислення.
4. Фонологія: китайська мова має відмінні звукові особливості, зокрема високий рівень тональності. У китайській мові існують чотири основних тони, які можуть мати важливе значення в розрізненні слів.

Ці типологічні особливості надають сучасній китайській мові унікальність та відмінність від інших мов світу. Вони відображають складність та специфіку мовної системи китайської мови, а також вплив історичних, культурних та соціальних чинників на її розвиток.

2.3 Особливості структури китайських словосполучень

Особливості структури китайських словосполучень визначаються в основному двома аспектами: синтаксисом та семантикою. Ось кілька ключових особливостей:

1. Небагатофункціональність. Китайська мова, у порівнянні з деякими іншими мовами, які мають багато функціональних слів (таких як артиклі, сполучники, частки), відзначається низьким рівнем вживання таких слів. У зв'язку з цим, структура китайських словосполучень часто базується на порядку слів та контексту, а не на граматичних частинах мови.
2. Порядок слів. В китайській мові основний порядок слів у реченні є SVO (підмет - присудок - додаток), проте він може змінюватися в залежності від емоційних цілей, фокусу висловлювання, або інших граматичних відтінків.
3. Граматична відмінність. У китайській мові відсутні граматичні закінчення, які вказували б на категорії, такі як рід, відмінок чи числові форми. Тому, структура словосполучень часто визначається контекстом та функцією, яку вони виконують у реченні.
4. Семантика і ідіоматичність. Багато словосполучень в китайській мові мають ідіоматичний характер і їхнє значення не завжди можна вивести зі значень окремих слів. Це може призводити до труднощів для іноземців у розумінні китайської мови, але одночасно надає їй багатий виразний потенціал.
5. Фразеологізми та ідіоми. Китайська мова містить велику кількість фразеологізмів та ідіом, які є важливою частиною її словникового запасу.

Ці словосполучення мають відмінне від суми їхніх складових значення і використовуються для вираження складних або культурно-специфічних концепцій.

Усі ці особливості формують унікальну структуру китайських словосполучень, яка відображає специфіку цієї мови та її культурний контекст.

Китайська мова має свої власні особливості в структурі фраз, відмінні від традиційних європейських моделей. Наприклад, зазвичай використовується "SVO" (Subject-Verb-Object) порядок, де підмет, дієслово і об'єкт розташовані в послідовності дій. Але в китайській мові також поширена "topic-comment" структура, де спочатку називається тема, а потім додається коментар. Наприклад, у фразі "зелена машина дуже гарна", "зелена машина" - це тема, а "дуже гарна" - коментар. Крім того, у китайській мові є "reduplication" структура, коли слова повторюються для підсилення значення, як у виразі "гарячий чай". І ще одна особливість полягає у складних словах, де декілька слів об'єднуються, утворюючи одне слово з загальним значенням, наприклад, "автомобіль" складається зі слів "пара" та "машина". Таким чином, китайська мова має унікальні риси у структурі фраз, включаючи "SVO" порядок, "topic-comment" структуру, "reduplication" та складені слова.

Аналізуючи структуру китайських словосполучень, можна виокремити кілька ключових аспектів. По-перше, китайські слова не мають граматичної категорії, що робить неможливим їхнє відмінювання або спрягання. Замість цього, у китайській мові використовуються різні частини мови, які поєднуються для створення словосполучень. Це може становити складність для тих, хто вивчає китайську мову, оскільки порядок слів може відрізнитися від більшості європейських мов. По-друге, у китайській мові існує багато однозначних слів, які можуть мати різні значення в залежності від контексту, тому контекст важливий для розуміння. Наприклад, слово "家" (jiā) може означати "родина", "дім", "квартира" або "будинок". По-третє, китайські словосполучення можуть бути довгими і складними, часто включаючи додаткові слова, які можуть бути важко перекласти на інші мови. Наприклад, словосполучення "不知所措" (bù zhī

suǒ suǒ) буквально перекладається як "не знати місця куди крокувати", але використовується для вираження "бути збентеженим і не знати, що робити". Крім того, в китайській мові існує багато ідіом і фразеологізмів, які можуть бути складні для перекладу на інші мови через використання метафор та образних виразів, пов'язаних з китайською культурою і традиціями (Яковенко 2006).

Додатково, важливо відзначити, що у китайській мові існує багато слів, що мають схожу вимову, але різне значення. Наприклад, слова «夫妻» (fūqī), що означає «пара» або «чоловік і жінка», та «父母» (fùmǔ), що перекладається як «батьки». Це може призводити до недорозумінь при використанні цих слів у словосполученнях, що робить процес вивчення китайської мови ще складнішим.

Ще однією проблемою, пов'язаною із структурою китайських словосполучень, є їхня різна формальність. У повсякденному мовленні можуть вживатися скорочені форми словосполучень, які не завжди відповідають стандартним правилам мови. Це може ускладнити розуміння для тих, хто вивчає китайську мову та прагне засвоїти різноманітність мовленнєвих форм (Кочерган М.П., 2010).

Враховуючи усі ці фактори, можна зробити висновок, що структура китайських словосполучень виявляється складною та має свої особливості. Оволодіння цими особливостями може виявитися викликом для тих, хто вивчає китайську мову. Проте, як і в разі з будь-якою іншою мовою, практика та уважність до деталей можуть значно сприяти успішному вивченню китайської мови.

2.4. Характеристика сполучень зі злитими та складними словами

Китайська мова має дуже багату і складну систему словотвору. Злиті слова та складні слова - це одні з основних елементів китайської лексики.

Злиті слова (合成词, héchéng cí) - це слова, які складаються з двох або більше окремих слів. Ці слова можуть бути утворені за допомогою різних засобів,

наприклад, за допомогою сполучення двох понять, щоб створити нове поняття. Наприклад, "метро" в китайській мові - метро (地铁, dìtiě), це словосполучення складається зі слів "земля" (地, dì) і "залізниця" (铁, tiě).

Складні слова (复合词, fùhé cí) - це слова, що складаються з двох або більше слів, які поєднуються, не змінюючи своїх форм та значень. Ці слова можуть бути утворені шляхом поєднання двох слів, наприклад, "сонце" (太阳, tàiyáng), яке складається зі слів "надзвичайно" (太, tài) і "ясний" (阳, yáng).

Сполучення зі злитими та складними словами в китайській мові мають свої особливості, які відображають унікальність її лексико-семантичної системи та граматичних правил. Ось деякі характеристики цих сполучень:

1. Сполучення зі злитими словами: у китайській мові існує багато слів, які складаються з двох або більше ієрогліфів, що злиті в одне слово. Ці слова можуть бути як іменниками, так і дієсловами. Наприклад, слово "железнодорожный" в українській мові може бути перекладено як "鐵路" (tiělù), що буквально означає "залізнична дорога", де "鐵" (tiě) - "залізо", а "路" (lù) - "дорога". Ці злиті слова дуже поширені в мовленні і використовуються для утворення різноманітних термінів та виразів.
2. Сполучення зі складними словами: крім злитих слів, китайська мова також має багато складних слів, які формуються з декількох окремих слів, розташованих поруч. Ці складні слова можуть включати два або більше ієрогліфів, що утворюють одне поняття або концепцію. Наприклад, слово "залізнична станція" може бути утворене з двох ієрогліфів: "鐵路" (tiělù) - "залізниця" та "站" (zhàn) - "станція".
3. Семантика та граматики: у китайській мові, сполучення зі злитими та складними словами часто відображають конкретні семантичні або граматичні відношення між словами. Наприклад, деякі складні слова можуть мати інші значення, ніж просте поєднання окремих слів, і це може виникати через специфіку мовленнєвого контексту.

4. Частотність вживання: деякі сполучення зі злитими та складними словами є дуже поширеними та вживаються в повсякденному мовленні, тоді як інші можуть бути використані в більш специфічних контекстах або у технічних текстах.

В китайській мові злиті та складні слова дійсно є поширеними, оскільки вони дозволяють створювати нові терміни з унікальними значеннями, що іноді неможливо виразити окремими словами. Крім того, вони допомагають скорочувати речення та роблять мовлення більш зрозумілим та конкретним.

Не лише утворення нових слів, а й побудова складних конструкцій речень використовує злиті та складні слова. Наприклад, у китайському мовленні широко поширені злиті слова, які виражають залежність між двома частинами речення. Наприклад:

他是个工程师 (Tā shì gè gōngchéngshī) - Він інженер.

У китайській мові злиті слова і складні слова відіграють важливу роль у формуванні нових термінів та ускладнених концепцій. Наприклад, слово "інженер" складається зі слів "галузь" (工程, gōngchéng) та "майстер" (师, shī), а злите слово "галузь-майстер" відображає професійну приналежність до інженерної галузі.

Крім того, у китайській мові існують складні слова, які включають у себе багато символів та складні значення. Наприклад, слово "економіка" (经济, jīngjì) складається зі слів "проходити через" (经, jīng) та "керування" (济, jì), що відображає економічну діяльність як процес керування та управління ресурсами.

Також у китайській мові зустрічаються слова, що складаються з багатьох складових частин. Наприклад, "медичний огляд" (体检, tǐjiǎn), що формується зі слів "тіло" (体, tǐ) та "перевірка" (检, jiǎn). Ці слова дозволяють точно виразити складні концепції та ідеї у китайському мовленні.

Злиті слова та складні слова є важливим елементом китайської лексики та граматики, які допомагають розширювати лексичний запас та розуміння мови. (Селіванова, 2010).

Висновки до розділу 2

Китайська мова вражає своєю унікальною системою писемності, що базується на піктографічних символах. Її особливості включають використання узагальнених термінів та виразів, які потребують конкретизації в контексті. Крім того, різноманітність тонів у китайській мові має велике значення для розрізнення слів, що вимагає від говорячого правильної вимови та усвідомлення тонів для точного розуміння мовлення.

Особливості синтаксису та лексики китайської мови відображають культурні та філософські аспекти китайської культури. Контекстуальність важлива для розуміння китайської мови, де значення слів і виразів залежить від конкретного контексту та взаємодії між співрозмовниками.

Вивчення типологічних особливостей сучасної китайської мови важливе для мовного аналізу, міжкультурного спілкування, перекладу та вивчення китайської як іноземної мови. Розуміння словосполучень, синтаксичних структур, фонологічних особливостей та лексичного арсеналу допомагає розкрити специфіку китайської мови і забезпечує ефективне використання мови в комунікації.

Китайська мова відрізняється від інших мов за своєю граматиною, але водночас має безліч різноманітних способів вираження значень та відносин між словами.

Один із найважливіших типів словосполучень - це "SVO" (підмет-дієслово-об'єкт), де підмет перебуває перед дієсловом, а об'єкт - після нього. Наприклад: "我吃飯" (wǒ chī fàn) - "Я їм їжу".

Крім того, існує безліч різних типів фраз та словосполучень, які використовуються для побудови складних речень та вираження відносин між

частинами мови. Наприклад, "一遍...一遍..." (yī biān... yī biān...) використовується для опису дії, що відбувається одночасно з іншою, наприклад: "我一遍看書, 一遍喝茶" (wǒ yī biān kàn shū, yī biān hē chá) - "Я читаю книгу та п'ю чай одночасно".

У китайській мові також є різні типи зв'язків між словами, що використовуються для створення складних конструкцій. Наприклад, "的" (de) вказує на належність, як у реченні "我父母的房子" (wǒ fù mǔ de fáng zi) - "Будинок моїх батьків".

Всі ці особливості роблять китайську мову цікавою та унікальною у своїй граматичній будові та виразності.

ВИСНОВКИ

Словосполучення - це поєднання двох або більше слів, які вживаються разом для утворення змістовної одиниці. У відміню від слова, яке може мати свої значення і вживатися самостійно, словосполучення формуються з декількох слів і мають нове значення, яке може відрізнятися від суми значень окремих слів. Словосполучення можуть бути різними за структурою та функцією, і вони грають важливу роль у формуванні мови та вираженні думок і ідей.

Вивчення типології словосполучень у сучасній китайській мові справді є важливим напрямом досліджень, який допомагає розкрити не лише синтаксичну структуру, семантику та функції словосполучень, але й їхнє використання в конкретних культурних та соціальних контекстах.

Культурні нюанси та соціальні норми впливають на спосіб, якими словосполучення вживаються та розуміються у китайському суспільстві. Вони можуть відображати важливі аспекти китайської культури, такі як ієрархічні відносини, повагу до старшин та традиційні цінності.

Дослідження типології словосполучень у контексті культурного та соціального середовища допомагає краще зрозуміти справжні значення та використання слів у різних ситуаціях. Це важливо для вивчення мови, міжкультурного спілкування та перекладу, оскільки воно допомагає не лише зрозуміти мовлення, а й ефективно комунікувати з представниками китайської культури.

У лінгвістиці існують різні підходи до аналізу словосполучень. Основні з них: синтаксичний підхід, семантичний підхід, фразеологічний підхід, функціональний підхід.

Кожен з цих підходів має свої переваги та недоліки, і вивчення словосполучень вимагає інтеграції різних підходів та засобів аналізу.

Виявлено, що китайська мова володіє унікальною системою писемності, що ґрунтується на піктографічних символах. Крім того, її характеризує використання узагальнених термінів та високоузагальнених виразів, які потребують конкретизації в контексті.

Вивчення китайської мови, зокрема її типологічних особливостей, є надзвичайно важливим для розуміння її сутності та використання в різних аспектах життя та комунікації.

Різноманітність тонів у китайській мові відіграє важливу роль у розрізненні слів і вимагає від говорячого правильної вимови та розрізнення тонів для точного сприйняття мовлення. Це є ключовим аспектом для успішного спілкування та збереження смислу в процесі розмови.

Особливості синтаксису та лексики китайської мови відображають культурні та філософські аспекти китайської культури. Контекстуальність важлива для розуміння китайської мови, де значення слів і виразів визначаються залежно від конкретного контексту та взаємодії між співрозмовниками.

Вивчення типологічних особливостей сучасної китайської мови має велике значення для мовного аналізу, міжкультурного спілкування, перекладу та вивчення китайської як іноземної мови. Розуміння словосполучень, синтаксичних структур, фонологічних особливостей та лексичного арсеналу допомагає краще розібратися у специфіці китайського мовлення та ефективно використовувати мову в комунікації.

Так, китайська мова дійсно має розмаїтість фраз та словосполучень, які використовуються для складання складних речень та вираження взаємозв'язків між різними частинами мови. Це допомагає виразити різноманітні ідеї та дії в мові.

Наприклад, фраза "一遍...一遍..." вказує на одночасність двох або більше дій, дозволяючи описувати дії, які відбуваються паралельно одна з одною. Це ефективний спосіб побудови складних речень та передачі багатогранних ситуацій.

Крім того, різні типи зв'язків між словами, такі як "的", використовуються для вказівки на належність або зв'язок між різними елементами мови. Це допомагає уточнити або розширити значення слова чи фрази.

Отже, китайська мова, хоч і відрізняється від інших мов у своїй граматиці, пропонує широкий спектр способів виразності та вираження відносин між словами, що робить її дуже варіативною та цікавою для вивчення.

АНОТАЦІЯ

汉语是世界上最古老的系统化语言之一，经历了数千年的演变。如今，它在全球交流和经济中发挥着重要作用，成为世界上使用最广泛的语言之一。汉语的一个重要方面是其独特的词语组合系统，这对语言的感知和理解有很大影响。

短语是由两个或多个词组合而成的有意义的单位。单词有自己的含义，可以独立使用，而短语则不同，它由多个单词组成，具有新的含义，可能不同于单个单词的含义总和。短语的结构和功能各不相同，它们在塑造语言、表达思想和观点方面发挥着重要作用。

短语的概念可以用几个关键方面来描述，这有助于我们更好地理解和分析这一语言单位。

汉语中的短语是基于词性和语义关系形成的。它们是根据单个词的意义和上下文形成的。汉语中的短语在造句和表达中起着关键作用。它们以词与词之间的词汇、语法和语义关系为基础，使语言成为说话者和学习者有效的交际手段。研究搭配有助于更好地理解汉语的语言结构和整体特点。

发现短语类型学领域进一步研究的新视角，包括分析不同类型短语之间的关系及其在不同语体中的功能，是一项科学新知。本研究的成果对语言学的发展具有重要意义，并将有助于提高汉语在国际交流中的学习和使用水平。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Журба К. Д. Лексичні трансформації в перекладі правових документів х китайської мови. Міжнародна науково-практична відеоконференція «Ad orbem per linguas. До світу через мови». Київ: КНЛУ, 2022.
2. Ісаєва Н. Українська література в Китаї: проблеми рецепції: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.01.05. К., 2002.
3. Ісаєва Н.С. Жанрова система сяшо (класичний період III-XIX ст.) : навч. посіб. для студентів четвертого курсу філол. факультету. К.: Автореферат, 2008.
4. Ісаєва Н.С. Компаративістика в Китаї: Лу Сінь. Вісн. Київ. ун-ту: східні мови та літератури. 2000. Вип. 3. С. 11–17.
5. Кірносова Н. Система трансформацій в українському та китайському перекладознавстві. Китайська цивілізація: традиції та сучасність, 2007.
6. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. К.: Академія, 2010. С. 297–330.
7. Література. Теорія. Методологія / [пер. з польської С. Янковенка; упоряд. Д. Уліцька]. К.: Києво-Могилянська академія, 2006. С. 414–447.
8. Мурашевич К. Переклад у китайській поезії початку ХХ століття. Віршознавчі студії. К., 2010. С. 39–43
9. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2010.
10. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2006.
11. Chao Y. R. (1968). *A Grammar of Spoken Chinese*. University of California Press.
12. Chen M. Y., & Zhang Y. H. (2012). A Corpus-based Study of Collocation in Chinese Learner English. *Foreign Language Teaching and Research*, 44(1), 40-48
13. Huang Y. (2010). *An Introduction to Chinese Syntax*. Edinburgh University Press.
14. Lin H. C., & Tang T. S. (2002). Collocation Errors Made by Taiwanese Learners of English. *Concentric: Studies in English Literature and Linguistics*, 28(2), 159-188.

15. Li C. N., & Thompson S. A. (1981). *Mandarin Chinese: A Functional Reference Grammar*. University of California Press.
16. Li Y., & Thompson S. (1989). *Mandarin Chinese: A Functional Reference Grammar*. University of California Press.
17. Qu Y., & Li S. (2006). Chinese Collocation Errors Made by College Students and their Remedial Instruction. *Chinese Teaching in the World*, 20(2), 204-214.
18. Ren L. (2007). Lexical Collocations and their Implications for Vocabulary Teaching. *International Education Studies*, 1(4), 17-20.
19. Sin-Wai C. (2008). *Chinese Lexicography: A History from 1046 BC to AD 1911*. Oxford University Press.
20. Sun C. (2006). *Chinese: A Linguistic Introduction*. Cambridge University Press.
21. Tao H. (2004). A Study of Chinese Collocations. *Journal of Xi'an Foreign Languages University*, 15(3), 60-62.
22. Wang L., & Li X. (2018). The Collocation Instruction in Chinese Language Textbooks for Advanced Learners. *Modern Chinese*, 16(3), 251-273.
23. Zhang D. (2008). *Modern Chinese (Vol. 1)*. Sinolingua.